

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра фінансів, банківської справи та страхування

«Затверджую»

Завідувач кафедри

Гесенко М.М.

“ 17 ” 06 2020р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ (СИЛАБУС)

ПП.1.17. Фінанси підприємств

Спеціальність: 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»,

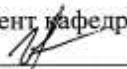
Освітня програма: Фінанси, банківська справа та страхування
(перший рівень (бакалаврський) вищої освіти)

Факультет: *Економіки і менеджменту*

2020 – 2021 навчальний рік

Робоча програма з дисципліни «Фінанси підприємств» для студентів за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування».

Розробник: к.е.н., доцент, доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування І.В. Шалигіна

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри фінансів, банківської справи та страхування

Протокол від "17" 06 2020 року № 15

Завідувач кафедри (Гесенко М.М.)

Погоджено:

Гарант освітньо-професійної програми
(керівник проектної групи) / Борусова К.А.
(підпис) прізвище та ініціали

Декан факультету Економіки і менеджменту / (Н.І.Строченко)

Методист відділу якості освіти,
ліцензування та акредитації Г.Бар (Г.Баранік)

Зареєстровано в електронній базі: 17.07 2020 р.
дата

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	
		ДФ(о)	ЗФ(о)
Кількість кредитів – 5	Галузь знань: 07 Управління та адміністрування	Нормативна	
	Напрямок підготовки: (шифр і назва)		
Модулів – 2	Спеціальність: 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»	Рік підготовки:	
Змістових модулів: 4		2020-2021й	2020-2021й
Індивідуальне завдання: РГР		Курс	
		4/2с.т.	5/2с.т.
		Семестр	
Загальна кількість годин – 150/150		7/3	9/2
		Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4 самостійної роботи студента - 6		30	10
		Практичні, семінарські	
		30	8
	Лабораторні		
	-	-	
	Самостійна робота		
	90	132	
	Індивідуальні завдання:		
Вид контролю: <i>іспит (КР)</i> <i>/іспит</i>			

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання (о) - 50,0/50,0 (60/90)

для заочної форми навчання (о)- 14,4/85,6 (21,3/78,7)

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета: надання майбутньому фахівцю теоретичних знань та практичних навичок для прийняття ефективних рішень в галузі фінансів підприємств. В результаті вивчення дисципліни студенти повинні знати: основні терміни, які застосовуються в фінансах підприємств, принципи їх формування, а також отримання студентами базових знань з питань теорії та практики фінансових відносин суб'єктів господарювання.

Завдання: формування знань щодо теоретичних основ та методології фінансів підприємств, формування вмінь самостійно орієнтуватися в фінансовій діяльності підприємства, вивчення студентами системи фінансово-кредитних відносин у взаємозв'язку з економічним механізмом функціонування виробництва в ринкових умовах.

Вивчення навчальної дисципліни «Фінанси підприємств» передбачає формування у студентів компетентностей

№	Вид програмних компетентностей	Програмна компетентність	Шифр
1	Загальні	Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу	ЗК1
2		Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.	ЗК6
3		Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.	ЗК7
4		Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.	ЗК8
5		Здатність працювати в команді.	ЗК10
1	Спеціальні (предметні) компетентності	Здатність досліджувати тенденції розвитку економіки за допомогою інструментарію макро- та мікроекономічного аналізу, оцінювати сучасні економічні явища.	СК1
2		Здатність до діагностики стану фінансових систем (державні фінанси, у тому числі бюджетна та податкова системи, фінанси суб'єктів господарювання, фінанси домогосподарств, фінансові ринки, банківська система та страхування).	СК3
3		Здатність застосовувати економіко-математичні методи та моделі для вирішення фінансових задач.	СК 4
4		Здатність складати та аналізувати фінансову звітність	СК7
5		Здатність визначати, обґрунтовувати та брати відповідальність за професійні рішення	СК10
6		Здатність підтримувати належний рівень знань та постійно підвищувати свою професійну підготовку.	СК11

2.3 Програмні результати навчання

У результаті вивчення навчальної дисципліни «Фінанси підприємств» студент повинен бути здатним продемонструвати такі результати навчання:

№	Програмні результати навчання	Шифр
1	Знати і розуміти теоретичні основи та принципи фінансової науки, особливості функціонування фінансових систем.	ПРН 2
2	Знати механізм функціонування державних фінансів, у т.ч. бюджетної та податкової систем, фінансів суб'єктів господарювання, фінансів домогосподарств, фінансових ринків, банківської системи та страхування.	ПРН 4
3	Володіти методичним інструментарієм діагностики стану фінансових	ПРН 5

	систем (державні фінанси, у т.ч. бюджетна та податкова системи, фінанси суб'єктів господарювання, фінанси домогосподарств, фінансові ринки, банківська система та страхування).	
4	Застосовувати відповідні економіко-математичні методи та моделі для вирішення фінансових задач.	ПРН 6
5	Формувати і аналізувати фінансову звітність та правильно інтерпретувати отриману інформацію.	ПРН 9
6	Ідентифікувати джерела та розуміти методологію визначення і методи отримання економічних даних, збирати та аналізувати необхідну фінансову інформацію, розраховувати показники, що характеризують стан фінансових систем.	ПРН 10
7	Володіти загальнонауковими та спеціальними методами дослідження фінансових процесів.	ПРН 13
8	Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати.	ПРН 16
9	Виявляти навички самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань.	ПРН 19
10	Виконувати функціональні обов'язки в групі, пропонувати обґрунтовані фінансові рішення.	ПРН 20

3.Програма навчальної дисципліни

Затверджено Вченою радою СНАУ, протокол № 4 від 26 .03.2016 р.

7 семестр (осінній)

Змістовий модуль 1. Основи фінансів підприємств та їх роль в економіці

Тема 1: Основи фінансів підприємств. Сутність і функції фінансів підприємств (корпоративних фінансів). Корпоративні фінанси. Фінансові ресурси підприємства та джерела їх формування. Чинників, які впливають на формування та використання фінансових ресурсів підприємств. Поняття, сутність та функції власного капіталу. Зареєстрований капітал. Додатковий капітал. Резервний капітал. Нерозподілений прибуток (непокритий збиток). Неоплачений капітал. Основи організації фінансів підприємств. Комерційний розрахунок. Основи фінансового механізму підприємства. Класифікація підходів до розкриття економічного змісту фінансового механізму. Структура фінансового механізму. Схема функціонування фінансового механізму.

Тема 2: Грошові розрахунки підприємств. Поняття та сутність грошових фондів. Безготівкові й готівкові розрахунки. Основні проблеми для розвитку і організації системи безготівкових грошових коштів на підприємствах України. Класифікація безготівкових грошових коштів підприємства. Форми безготівкових розрахунків: акредитив, розрахунки за інкасо, вексельна форма, рахункові чеки, пластикова картка. Форми розрахункових документів. Види банківських рахунків: поточний рахунок, IBAN (International Bank Account Number), валютний рахунок, бюджетний рахунок, кредитний рахунок. Принципи організації розрахунків.

Тема 3: Розрахунково-платіжна дисципліна. Поняття розрахунково-платіжної дисципліни. Управління дебіторською та кредиторською заборгованістю. Договірні санкції, банківські (кредитні) санкції та фінансові санкції. Особливості розрахунків в електронних системах типу «клієнт—банк». Переваги Системи «Інтернет-Клієнт-банк». Касові операції та організація контролю за дотриманням касової дисципліни. Особливості та напрямки касових операцій. Каса та касова книга. Проведення інвентаризації каси. Ліміт залишку готівки в касі.

Тема 4: Грошові надходження підприємства. Характеристика і склад грошових надходжень підприємств. Класифікація видів грошових потоків. Формування доходів на підприємстві (доходи (виручка) від реалізації продукції, робіт і послуг, валовий та чистий дохід). Фактори впливу на виручку підприємства. Грошові надходження за реалізовану продукцію підприємства. Доходи від фінансово-інвестиційної та іншої діяльності. Поняття та сутність інвестицій. Інвестиційна діяльність підприємства. Фінансові інвестиції. Оренда та лізинг, їх відмінності. Відмінність лізингу від розстрочки. Фінансовий лізинг. Капітальні інвестиції. Класифікація капітальних інвестицій. Взаємозв'язок життєвого циклу основних фондів із капітальними інвестиціями. Реінвестиція та реінвестування.

Змістовий модуль 2. Прибуток підприємства та система оподаткування

Тема 5: Формування витрат підприємства. Зміст, класифікація витрат підприємства та їх планування. Класифікація витрат на виробництво у підприємства. Прямі, непрямі витрати. Основні та накладні витрати. Змінні та постійні витрати. Одноелементні та комплексні витрати. Поточні витрати, майбутніх періодів і майбутні витрати. Контрольовані та неконтрольовані витрати. Статті калькуляції витрат на виробництво. Класифікація браку. Собівартість виробництва продукції: поняття, сутність та класифікація витрат. Виробнича собівартість продукції. Загальновиробничі витрати. Витрати, що пов'язані з операційною діяльністю, які не включають до

собівартості реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг). Склад операційних витрат. Способи обчислення собівартості продукції. Суб'єкти та об'єкти управління витратами. Функції управління витратами підприємства.

Тема 6: Формування та розподіл прибутку. Прибуток як результат фінансово-господарської діяльності підприємства. Функції прибутку підприємства. Основні завдання прибутку підприємства. Фактори, що впливають на значення прибутку підприємства. Класифікація прибутку. Формування прибутку підприємства. Отримання валового прибутку. Прибуток від реалізації продукції та його формування. Методи розрахунку прибутку від реалізації продукції. Сутність і методи обчислення рентабельності. Розподіл і використання прибутку. Розподіл прибутку підприємства між суб'єктами володіння і розпорядження. Використання прибутку на підприємствах різних форм власності. Управління прибутком на підприємстві. Елементи управління прибутком. Стратегічні типи орієнтації підприємств на прибуток.

Тема 7: Оподаткування підприємств. Сутність податків і їх функції. Принципи оподаткування. Основні положення Податкового Кодексу України. Податкова система та оподаткування підприємств. Прямі та непрямі податки. Загальнодержавні та місцеві податки. ПДВ, акцизний податок, на прибуток, плата за землю, мито, ЄСВ та інші податки та платежі. Податкові пільги. Стягнення штрафних (фінансових) санкцій за порушення податкового законодавства суб'єктами господарювання. Умови та розмір штрафних (фінансових) санкцій за порушення податкового законодавства.

Тема 8: Фінансове відтворення основних засобів. Сутність основних засобів та їх відтворення. Просте та розширене відтворення основних засобів. Структура основних засобів. Показники стану та ефективності використання засобів: забезпечення підприємства основними засобами; стан основних засобів; ефективність використання основних засобів. Знос основних засобів. Фізичний і моральний знос. Сутність, склад та джерела фінансування капітальних вкладень. Фінансування ремонту основних засобів. Амортизація на підприємстві та методи її нарахування (прямолінійний метод амортизації, метод зменшення залишкової вартості, метод прискореного зменшення залишкової вартості, кумулятивний метод амортизації, виробничий метод амортизації). Балансова вартість основних виробничих засобів. Ліквідаційна вартість. Первісна вартість. Бюджет капітальних вкладень. Порядок індексації основних засобів. Ремонт та його види (поточний, середній та капітальний). Технічне обслуговування ОЗ. Поліпшення основних засобів. Фінансування капітального ремонту. Напрямки підвищення ефективності використання основних засобів.

Модуль 2

Змістовий модуль 3. Кредитування та планування на підприємстві

Тема 9: Оборотні активи підприємства. Сутність і основи організації оборотних активів (засобів). Визначення потреби в оборотних засобах. Джерела формування оборотних засобів. Показники стану і використання оборотних засобів. Оборотні виробничі фонди (сфера виробництва) та фонди обігу (сфера обігу). Вплив розміщення оборотних засобів на фінансовий стан підприємства. Класифікація оборотних активів підприємства. Нормування оборотних засобів для створення виробничих запасів. Нормування оборотних коштів у незавершеному виробництві і витратах майбутніх періодів. Нормування оборотних коштів для створення запасів готової продукції. Сукупний норматив оборотних засобів. Методи планування оптимальної потреби оборотних коштів: аналітичний, коефіцієнтний, метод прямого рахунку. Джерела формування оборотних активів. Показники стану і використання оборотних коштів.

Тема 10: Кредитування підприємств. Послуги, що надають банки підприємствам. Основи кредитування підприємств. Форми та види кредитів, що надаються підприємствам. Банківське кредитування підприємств. Види банківського обслуговування підприємств. Основні критерії оцінки кредитоспроможності позичальника. Кредитний договір. Умови надання кредитів. Рейтинги банків щодо кредитування підприємств. Банківське кредитування підприємств АПК. Джерела кредитних ризиків для виробників сільськогосподарської продукції. Кредитна лінія: цільове призначення, терміни кредитування та їх переваги. Дострокове стягнення суми основного боргу. Санкції за несвоєчасне погашення кредиту або боргу за ним. Погашення заборгованості за кредит та оплата відсотків за користування ним. Факторинг та його типова схема. Небанківське кредитування. Комерційний кредит. Лізинговий кредит (лізинг).

Тема 11: Фінансове планування. Фінансова стратегія підприємств. Розробка фінансової стратегії. Зміст, завдання та методи фінансового планування. Елементи фінансового планування. Основні функції фінансового прогнозування. Характеристика підсистем фінансового планування. Зміст фінансового плану та порядок його складання. Зміст і значення оперативного фінансового плану. Фінансова політика підприємства. Прогноз звіту про прибутки та збитки. Прогноз руху грошових коштів. Прогноз балансу активів та пасивів підприємства. Фінансова політика діяльності підприємства: податкова, цінова, амортизаційна, дивідендна, інвестиційна. Планування діяльності державних підприємств. Бізнес-планування інвестицій на підприємстві. Показники оцінки ефективності проекту на підприємстві.

Тема 12: Оцінка фінансового стану підприємства. Поняття та сутність фінансового стану підприємства. Місце фінансової оцінки в системі аналізу господарської діяльності. Оцінка фінансового стану підприємства, її необхідність і значення. Завдання зовнішнього фінансового аналізу (оцінки). Внутрішній фінансовий аналіз (оцінка). Інформаційна база для оцінювання фінансового стану підприємства. Основні прийоми фінансової оцінки (аналізу). Горизонтальна (або трендова) фінансова оцінка. Вертикальна (або структурна) фінансова оцінка.

Змістовий модуль 4. Фінансовий стан підприємства та запобігання банкрутства підприємства

Тема 12: Оцінка фінансового стану підприємства. Показники фінансового стану підприємства. Ліквідність балансу. Оцінка ліквідності та платоспроможності підприємства. Оцінка фінансової стійкості підприємства. Типи фінансової стійкості підприємства. Оцінка ділової активності. Оцінка рентабельності. Оцінка майнового стану. Комплексна оцінка фінансового стану підприємства.

Тема 13: Фінансова санація та банкрутство підприємств. Оцінка фінансових передумов можливості банкрутства підприємств. Фінансова криза на підприємстві: поняття та причини виникнення. Чинники банкрутства підприємств. Види банкрутств суб'єктів господарювання. Методи прогнозування ймовірності банкрутства підприємства: . моделі оцінювання ймовірності банкрутства на основі Z-критерію Е. Альтмана; модель оцінювання фінансового стану Р. Ліса; метод рейтингового числа; R-модель прогнозу ризику банкрутства; прогнозна модель Дж. Таффлера; модель Фулмера; модель Г. Спрінгейта; модель оцінювання ймовірності банкрутства малих і середніх підприємств Ж. Конана і М. Гольдера; модель Д. Чессера; узагальнена модель оцінювання ймовірності банкрутства; галузеві моделі оцінювання ймовірності банкрутства; модель PAS-коефіцієнта.

Тема 13: Фінансова санація та банкрутство підприємств. Фінансова санація підприємства, її економічний зміст та порядок проведення. Рішення про проведення санації. Типи санаційних заходів. Класична модель санації. Санаційний контроль та аудит. Елементи системи контролінгу. Завдання та функції контролінгу. Санаційна спроможність підприємства. Санаційний контроль. Фінансування санації підприємств. Чиста санація. Гетерономна санація.

4. Структура навчальної дисципліни денної форми навчання

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	денна форма					
	Усього	у тому числі				
л		п	л а б	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7
Модуль 1. Основи фінансів підприємств та формування його активів						
Змістовий модуль 1. Основи фінансів підприємств та їх роль в економіці						
Тема 1: Основи фінансів підприємств		2	2		-	6
Тема 2. Грошові розрахунки підприємств		2	2			6
Тема 3: Розрахунково-платіжна дисципліна		2	2			3
Тема 4: Грошові надходження підприємства		2	2			6
Разом за змістовим модулем 1		8	8			21
Змістовий модуль 2. Прибуток підприємства та система оподаткування						
Тема 5: Формування витрат підприємства		2	2			7
Тема 6: Формування та розподіл прибутку		2	2			7
Тема 7: Оподаткування підприємств		2	2			7
Тема 8: Фінансове відтворення основних засобів		2	2			7
Разом за змістовим модулем 2		8	8			28
	Усього годин	14	14			49
Модуль 2 . Оцінка фінансового стану підприємства						
Змістовий модуль1. Кредитування та планування на підприємстві						
Тема 9: Оборотні засоби підприємства		2	2			7
Тема 10: Кредитування підприємств		2	2			7
Тема11: Фінансове планування		2	2			7
Тема 12: Оцінка фінансового стану підприємства		2	2			7
Разом за змістовим модулем 1		8	8			28
Змістовий модуль2. Фінансовий стан підприємства та запобігання банкрутства підприємства						
Тема 12: Оцінка фінансового стану підприємства		2	2			2
Тема 13: Фінансова санація та банкрутство підприємств		2	2			2
Тема 13: Фінансова санація та банкрутство підприємств		2	2			4
Разом за змістовим модулем 2		6	6			8
ІНДЗ		-	-	-		-
	Усього годин	150	30	30		90

Структура навчальної дисципліни заочної форми навчання

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	заочна форма					
	Усього	у тому числі				
л		п	лаб	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7
Модуль 1. Основи фінансів підприємств та формування його активів						
Змістовий модуль 1. Основи фінансів підприємств та їх роль в економіці						
Тема 1: Основи фінансів підприємств		2	-			7
Тема 2: Грошові розрахунки підприємств		-	2			7
Тема 3: Розрахунково-платіжна дисципліна			-			7
Тема 4: Грошові надходження підприємства		2				7
Разом за змістовим модулем 1		4	2			28
Змістовий модуль 2. Прибуток підприємства та система оподаткування						
Тема 5: Формування витрат підприємства		-	-			7
Тема 6: Формування та розподіл прибутку		2	-			10
Тема 7: Оподаткування підприємств		-	-			7
Тема 8: Фінансове відтворення основних засобів			2			8
Разом за змістовим модулем 2		2	2			32
Всього годин		6	4			60
Модуль 2 . Оцінка фінансового стану підприємства						
Змістовий модуль1. Кредитування та планування на підприємстві						
Тема 9: Оборотні засоби підприємства		-	2			12
Тема 10: Кредитування підприємств		-	-			10
Тема 11: Фінансове планування		-	-			12
Тема 12: Оцінка фінансового стану підприємства		2	2			10
Разом за змістовим модулем 1		2	4			44
Змістовий модуль2. Фінансовий стан підприємства та запобігання банкрутства підприємства						
Тема 12: Оцінка фінансового стану підприємства		-	-			5
Тема 13: Фінансова санація та банкрутство підприємств		2	-			12
Тема 13: Фінансова санація та банкрутство підприємств		-	-			11
Разом за змістовим модулем 2		2	-			28
Усього годин	150	10	8			132

5. Тематика та план лекційних занять денної/заочної форми навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
		д.ф./зф
1	Тема 1. Основи фінансів підприємств План 1.Сутність і функції фінансів підприємств (корпоративних фінансів). 2.Фінансові ресурси підприємства та джерела їх формування. 3.Основи організації фінансів підприємств. 4.Основи фінансового механізму підприємства	2/2
2	Тема 2. Грошові розрахунки підприємств План 1. Поняття та сутність грошових фондів та види власного капіталу 2.Безготівкові й готівкові розрахунки 3. Види банківських рахунків 4.Принципи організації розрахунків	2
3	Тема 3: Розрахунково-платіжна дисципліна План 1. Поняття розрахунково-платіжної дисципліни 2. Особливості розрахунків в електронних системах типу «клієнт—банк» 3. Касові операції й організація контролю за дотриманням касової дисципліни	2
4	Тема 4: Грошові надходження підприємства План	2/2

	1. Характеристика і склад грошових надходжень підприємств 2. Формування доходів на підприємстві (доходи (виручка) від реалізації продукції, робіт і послуг, валовий та чистий дохід). 3. Доходи від фінансово-інвестиційної та іншої діяльності	
5	Тема 5: Формування витрат підприємства План 1. Зміст та класифікація витрат підприємства та їх планування 2. Собівартість виробництва продукції: поняття, сутність та класифікація витрат 3. Функції управління витратами підприємства	2
6	Тема 6: Формування прибутку підприємства План 1. Прибуток як результат фінансово-господарської діяльності підприємства та порядок його формування. 2. Сутність і методи обчислення рентабельності 3. Розподіл і використання прибутку 4. Управління прибутком на підприємстві	2/2
7	Тема 7: Оподаткування підприємства План 1. Сутність податків і їх функції 2. Система оподаткування підприємств 3. Непрямі податки	2
8	Тема 8: Фінансове відтворення основних засобів План 1. Сутність основних засобів та їх відтворення 2. Показники стану та ефективності використання засобів 3. Знос і амортизація основних засобів 4. Сутність, склад та джерела фінансування капітальних вкладень і ремонту	2
9	Тема 9: Оборотні засоби підприємства План 1. Сутність і основи організації оборотних коштів 2. Визначення потреби в оборотних коштах 3. Джерела формування оборотних коштів 4. Показники стану і використання оборотних коштів	2
10	Тема 10: Кредитування підприємств План 1. Основи кредитування підприємств 2. Банківське кредитування підприємств 3. Небанківське кредитування	2
11	Тема 11: Фінансове планування План 1. Фінансова стратегія підприємств 2. Зміст, завдання та методи фінансового планування 3. Зміст фінансового плану та порядок його складання 4. Зміст і значення оперативного фінансового плану	2
12	Тема 12: Оцінка фінансового стану підприємства План 1. Оцінка фінансового стану підприємства, її необхідність і значення 2. Показники оцінки фінансового стану підприємства 3. Оцінка ліквідності та платоспроможності підприємства	2/2
13	Тема 12: Комплексна оцінка фінансового стану підприємства: План 1. Оцінка фінансової стійкості підприємства 2. Комплексна оцінка фінансового стану підприємства	2
14	Тема 13: Фінансова санація та банкрутство підприємств План 1. Оцінка фінансових передумов можливості банкрутства підприємств 2. Методи прогнозування ймовірності банкрутства підприємства	2/2
15	Тема 13: Санаційний контролінг та аудит План 1. Фінансова санація підприємства, її економічний зміст та порядок проведення 2. Санаційний контролінг та аудит 3. Фінансування санації підприємств	2

Разом	30/10
--------------	--------------

6. Теми практичних занять денної/заочної форми навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин дф/зф
1	Обговорення рефератів до дискусійних питань щодо кількості та сутності функцій фінансів підприємств (корпоративних фінансів). 2.Фінансові діяльність на підприємстві, ФКМ на підприємстві та джерела фінансових ресурсів підприємства (схеми)	2
2	Визначення таких понять як грошові розрахунки, грошові фонди, готівкові та безготівкові розрахунки, порядок відкриття рахунків в банку (список відповідних документів). Вирішення задач визначенню ліміту каси, по визначенню виплати дивідендів по цінним паперам та встановлення їх ціни, сплати дивідендів за простими та привілейованими акціями. Обговорення рефератів з теми.	2/2
3	Вивчення розрахункової дисципліни та платіжної дисципліни. Визначення фінансових санкцій при порушенні РПД.	2
4	Розрахунок планового доходу від продажу продукції. Розрахунок очікуваних залишків непроданої продукції на початок запланованого періоду. Обговорення рефератів з теми. Планування витрат підприємства на виробництво і обіг продукції. Обговорення рефератів та презентацій з теми.	2
5	Вирішення задач по розрахунку та оцінці всіх видів витрат підприємств. Визначення ефективних та неефективних витрат, поточні та майбутні, рознесення їх за статтями калькуляції.	2
6	Визначення прибутку на підприємстві. Визначення рентабельності підприємства. Розрахунок планового прибутку підприємства та вирішення інших задач з цієї теми.	2
7	Вирішення задач щодо розрахунку ПДВ, акцизного збору, єдиного податку, ПДФО тощо, а також розрахунок місцевих податків та зборів. Обговорення рефератів відповідно теми.	2
8	Вирішення прикладів щодо визначення і нарахування сум амортизаційних відрахувань та зносу. Розрахунок ефективності використання основних виробничих фондів.	2/2
9	Визначення необхідності нормування оборотних засобів. Розрахунок сукупного нормативу оборотних засобів підприємства. Розрахунок ефективності використання оборотних засобів підприємства., нормування оборотних засобів.	2/2
10	Ознайомлення із кредитним договором (умови, порядок отримання та погашення банківського кредиту, відсотки). Вирішення задач по нарахуванню відсотків за кредитами та відсотки по факторингу. Обговорення відповідних презентацій з теми.	2
11	Вивчення фінансової стратегії підприємства. Ознайомлення із змістом фінансового плану та порядком його складання. Складання фінансового оперативного плану, грошових надходжень підприємства та бізнес-плану щодо подальшого розвитку підприємства	2
12	Розрахунок та оцінка показників ліквідності, платоспроможності, фінансової стійкості.	2
13	Наскрізна задача щодо комплексної оцінки фінансового стану підприємства.	2/2
14	Вивчення класичної моделі фінансової санації. Проведення санації балансу.	2
15	Вирішення задач щодо ймовірності банкрутства підприємства за моделями Альтмана, Бівера та інші.	2
	Разом	30/8

7. Самостійна робота денної/заочної форми навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин дф/зф
1	Основи фінансів підприємств. 1. Корпоративне підприємство та порядок його створення, об'єднання корпоративних підприємств. 2.Детальне вивчення формування та використання власного капіталу суб'єктів господарювання (зарєстрований капітал,	6/7

	додатковий вкладений капітал, інший додатковий капітал, резервний капітал, нерозподілений прибуток (непокритий збиток), неоплачений капітал. 3.Управління фінансами підприємства. Функціонування фінансового механізму на підприємстві.	
2	Грошові розрахунки підприємств 1. Основні види безготівкових розрахунків підприємств (схеми їх застосування): розрахунки з використанням платіжних доручень, платіжних вимог-доручень, розрахунки чеками, акредитивами, вексями, інкасо, пластикові картки та розрахунки при здійсненні заліку взаємної заборгованості. Визначити основні проблеми для розвитку і організації системи безготівкових грошових коштів на підприємствах України. 2. IBAN (International Bank Account Number – міжнародний номер банківського рахунку), відкриття бюджетних та кредитних рахунків банками для підприємств.	6/7
3	Розрахунково-платіжна дисципліна 1.Касові операції й організація контролю за дотриманням касової дисципліни. Зміни у касовій дисципліні у 2020 році. 2.Управління кредиторською та дебіторською заборгованістю на підприємстві. 3. Функціонування, переваги та недоліки системи «Інтернет-Клієнт-банк». 4.Штрафні санкції за порушення фінансової та платіжної дисципліни. Фінансові санкції. Договірні санкції. Банківські санкції.	3/7
4	Грошові надходження підприємства 1.Поглиблене вивчення класифікації видів грошових потоків. Фінансові інвестиції (за методом оцінки, за формою, за методом визначення ефективності, за політикою управління, за просторовим виміром, за часовим виміром). 2. Фінансовий лізинг. Лізинговий договір. Розглянути більш детально Закон України «Про лізинг», висвітлити основні його положення. Визначити відмінності лізингу від оренди, розстрочки. 3.Інвестиційна стратегія підприємства. Інвестиції та їх характеристика. Розглянути взаємозв'язок життєвого циклу основних фондів із капітальними інвестиціями.	6/7
5	Формування витрат підприємства 1.Детально ознайомитися із класифікацією витрат на виробництво у підприємства. 2. Вивчити порядок визначення собівартості на промисловому та в аграрному підприємстві. Способи обчислення собівартості продукції. 3. Яким чином відбувається управління витратами на підприємстві.	7/7
6	Формування і розподіл прибутку 1.Розподіл і використання прибутку. Розподіл прибутку підприємства між суб'єктами володіння і розпорядження. 2.Використання прибутку на підприємствах різних форм власності. 3.Система управління прибутком підприємства.	7/10
7	Оподаткування підприємства 1.Вивчити основні положення та визначення із Податкового Кодексу України. 2. Податкові пільги, канікули. 3. Стягнення штрафних (фінансових) санкцій за порушення податкового законодавства суб'єктами господарювання. Умови та розмір штрафних (фінансових) санкцій за порушення податкового законодавства.	7/7
8	Фінансове відтворення основних засобів 1.Амортизація на підприємстві та методи її нарахування. 2.Балансова вартість основних виробничих засобів. 3.Бюджет капітальних вкладень. Порядок індексації основних засобів. 4.Фінансування капітального ремонту	7/8
9	Оборотні засоби підприємства 1.Нормування оборотних коштів для створення виробничих запасів. 2.Нормування оборотних коштів у незавершеному виробництві і витратах майбутніх періодів. Нормування оборотних коштів для створення запасів готової продукції. 3.Сукупний норматив оборотних засобів. 4.Методи планування оптимальної потреби оборотних коштів: аналітичний, коефіцієнтний, метод прямого рахунку.	7/12
10	Кредитування підприємств 1. Кредитний договір. Умови надання кредитів. 2.Рейтинги банків щодо кредитування підприємств. Дострокове стягнення суми основного боргу. 3.Санкції за несвоєчасне погашення кредиту або боргу за ним. Погашення заборгованості за кредит та оплата відсотків за користування ним. 4.Авальний кредит. Факторинг.	7/10

11	Фінансове планування 1. Фінансова політика підприємства. 2. Прогноз звіту про прибутки та збитки. Прогноз руху грошових коштів. Прогноз балансу активів та пасивів підприємства. 3. Бюджетування. Бізнес-планування. 4. Фінансова політика діяльності підприємства: податкова, цінова, амортизаційна, дивідендна, інвестиційна.	7/12
12	Оцінка фінансового стану підприємства 1. Основна фінансова звітність сільськогосподарського підприємства (основні її форми). 2. Типи фінансової стійкості підприємства. Основні прийоми аналізу: горизонтальний (або трендовий), вертикальний (або структурний), коефіцієнтний, порівняльний, факторний аналіз)	9/15
13	Фінансова санація та банкрутство підприємств 1. Основні чинники банкрутства підприємств. Для чого використовують процедуру банкрутства "недобросовісні" боржники. Методи прогнозування ймовірності банкрутства підприємства. Типи санаційних заходів. Економічні критерії стійкої санаційної спроможності підприємства.	6/23
Разом		90/132

8. Методи навчання

8.1 Методи навчання за джерелом знань:

- 8.1.1 Словесні: лекція, пояснення, бесіда
- 8.1.2 Наочні: демонстрація, ілюстрація
- 8.1.3 Практичні: практична вправа

8.2 Методи навчання за характером логіки пізнання:

- 8.2.1 Аналітичний
- 8.2.2 Синтез
- 8.2.3 Індуктивний
- 8.2.4 Дедуктивний

8.3 Методи навчання за характером та рівнем самостійної розумової діяльності студентів:

- 8.3.1 Проблемний (програмно-інформаційний)
- 8.3.2 Частково-пошуковий (евристичний)
- 8.3.4 Репродуктивний
- 8.3.5 Пояснювально-демонстративний

8.4 Активні методи навчання

Використання технічних засобів навчання, мозкова атака, диспути, case-study (метод аналізу конкретних ситуацій), використання проблемних ситуацій, використання навчальних та контролюючих тестів, використання опорних конспектів лекцій.

8.5 Інтерактивні технології навчання

Kahoot, мультимедійні платформи Zoom, Moodle.

9. Методи контролю

- 9.1. Рейтинговий контроль за 100-бальною шкалою оцінювання ЄКТС
- 9.2. Проведення проміжного контролю протягом семестру (проміжна атестація)
- 9.3. Полікритеріальна оцінка поточної роботи студентів:
  - рівень знань, продемонстрований на практичних та семінарських заняттях;
  - активність під час обговорення питань, що винесені на заняття;
  - експрес-контроль під час аудиторних занять;
  - самостійне опрацювання теми в цілому чи окремих питань;
  - написання рефератів;
  - результати тестування;
  - письмові завдання при проведенні контрольних робіт.

10. Розподіл балів, які отримують студенти денної форми навчання (іспит)

Поточне тестування та самостійна робота												Разом за модулі та СРС	КР	Підсумковий тест - екзамен	Сума
Модуль 1 –20 балів						Модуль 2 –20 балів									
Змістовий модуль 1-10		Змістовий модуль 2-10		Змістовий модуль 3-10		Змістовий модуль 4-10									
T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	55	15	30	100

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	12	13	13	(40+15)			
3	3	2	3	3	3	2	3	2	2	2	3	3	3	3				

Розподіл балів за виконання курсового проекту (роботи)

Теоретична частина	Розрахункова частина	Захист роботи	Сума
до 2	до 8	до 5	15

Розподіл балів, які отримують студенти заочної форми навчання (іспит)

Поточне тестування та самостійна робота											Разом за модулі та СРС	Сума		
Модуль 1 –20 балів						Модуль 2 –20 балів								
Змістовий модуль 1-10			Змістовий модуль 2-10			Змістовий модуль 3-10			Змістовий модуль 4-10					
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12	T13	70(40+30 СРС) +30 КР	100
3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	4	3		

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

11. Методичне забезпечення

1. Шалигіна І.В. «Фінанси підприємств. Методичні вказівки щодо проведення практичних занять з дисципліни для студентів 4-2с.т. (5) курсу підготовки бакалаврів за спеціальністю: 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» денної та заочної форми навчання». – Суми. – 2019. – 60с. (протокол № 4 від 22.03.19 р).
2. Шалигіна І.В. «Фінанси підприємств. Методичні вказівки щодо виконання самостійної роботи студентів з дисципліни для студентів підготовки бакалаврів за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» (4 (2с.т) курсу денної і 5 (1с.т) курсу заочної форми навчання)». Суми, 2018. – 45с.
3. Шалигіна І.В. «Фінанси підприємств. Методичні рекомендації щодо виконання курсових робіт з дисципліни для студентів 4(5) курсів напряму підготовки 6.030508 «Фінанси і кредит» та 2СТ курсів підготовки бакалаврів за спеціальністю: 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» денної та заочної форми навчання. – Суми. – 2018. – 51с. (протокол №2 від 1.11.18 р).
4. Шалигіна І.В. «Фінанси підприємств. Конспект лекцій для студентів підготовки бакалаврів за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» (4 та 2ст курсу денної та 5 (2ст) курсу заочної форми навчання). Суми. 2020. – 187с.
5. Навчально-методичний матеріал на платформі Moodle: <https://cdn.snau.edu.ua/moodle/course/view.php?id=1658>

12. Рекомендована література

Основна

1. Бердинець М. Д., Довгань Л. П. Фінанси підприємств навч. посіб. К. : Центр учбової літератури. 2018. 292 с.
2. Касьянова Н.В., Солоха Д.В., Морева В.В., Белякова О.В., Балакай О.Б. Потенціал підприємства: формування та використання. Підручник. К: 2017. 248с.
3. Косова Т.Д. Фінансовий аналіз. Навчальний посібник рекомендовано МОН України. 2017. 440с.
4. Зянько В.В. Фінанси підприємств: навч.посібник. Частина 1. Вінниця: ВНТУ. 2016. 126с.
5. Непочатенко О. О., Мельничук Н. Ю. Фінанси підприємств. Підручник. К.:ЦУЛ. 2017. 504с.
6. Школьник І.О. Фінансовий аналіз : навч. посібник. . К. : Центр учб. Літ. 2016.
7. Гуцаленко Л.В. Внутрішньогосподарський контроль: навчальний посібник. К. : Центр учбової літератури. 2016. 496 с.
8. Школьник І.О. Фінансовий менеджмент: навчальний посібник. К. : Центр учбової літератури. 2016. 488 с.

9. Шпак Н.О., Ярошевич Н.Б., Побурко О.Я. Фінанси, гроші та кредит : навч. Посібник. Львів: Видавництво Львівської політехніки. 2018. 416 с.
10. Ярошевич Н.Б., Кондрат І.Ю., Ливдар М.В. Фінанси: навчальний посібник. Львів: видавництво "Простір-М. 2018. 298с.
11. Захаркін О.О. Корпоративні фінанси : конспект лекцій Суми : Сумський державний університет. 2018. 299 с. URL: https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream-download/123456789/67160/1/Zakharkin_korporatyvni.pdf
12. Власова Н. О., П'ятак Т. В., Кочетова Т. І. Фінанси підприємств: навчальний посібник: практикум. Х.: Світ книг. 2020. 312 с.
13. Власова Н. О., Міщенко В. А., П'ятак Т. В., Кочетова Т. І., Котлярова А. В. Фінанси підприємств: Підручник. Х.: Світ Книг. 2018. 437 с.

Допоміжна

1. Бондарчук М. К., Алексеев І. В. Фінансова санація і антикризове управління підприємством (з перекладом тем англійською мовою) : навч. посібник. Львів : Видавництво Львівської політехніки. 2017. 268 с.
2. Птащенко Л. О. Стратегічне та інноваційне забезпечення розвитку системи економічної безпеки підприємства: навчальний посібник. К. : «Центр учбової літератури». .2018. 320 с.
3. Бондар М.І. Звітність підприємства: підручник. К.: Центр учбової літератури. 2016. 344 с.
4. Іванюта Т.М. Економічна безпека підприємства: навчальний посібник. - К. : Центр учбової літератури. 2016. 256 с.
5. Буряк О.П. Податковий менеджмент : підручник. Львів : «Магнолія 2006». 2016. 352 с.
6. Супрун А.А. Страховий менеджмент: навчальний посібник. Львів : «Магнолія 2006». 2016. 248 с.
7. Фінансова санація та банкрутство підприємств: підручник. - Львів : «Магнолія 2006». 2016. 268 с.
8. Скоропад І. С., Курило О. Б., Чубка О. М., Дідух, О. В., Кривецький І. О. Фінансова діяльність суб'єктів підприємництва: навчальний посібник Львів: Видавництво Львівської політехніки. 2016. 344 с.
9. Коць О.О., Льчук П.Г. Фінансово-економічна діяльність: Навч. посіб. Львів: Видавець ПП Сорока Т. Б. 2016. 134 с.
10. Козак Г.Ю., Притула Н. В. Зовнішньоекономічна діяльність: підприємство-регіон (монографія). 2017. 240с.
11. Майорова Т.В. Інвестиційна діяльність. Підручник. 2017. 470с.
12. Бурик А.Ф. Планування діяльності підприємства: навчальний посібник. К.: 2017. 260с.
13. Перков В. В., Добровольський П. А., Мельник О. І. Фінансовий механізм діяльності аграрних підприємств. URL: <https://modecon.mnau.edu.ua/issue/7-2018/UKR/perkov.pdf>
14. Петрович Й. М. Економіка і фінанси підприємства: підручник. Львів : Магнолія. 2017. 406 с.
15. Бланк О.І., Ситник Г.В., Андрієць В.С. Управління фінансами підприємств : підручник. Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т. 2017. 792 с.

Інформаційні ресурси

1. Податковий Кодекс України URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws>
2. Бюджетний Кодекс України URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/2456-17>
3. Що таке баланс підприємств і як його складати. URL:<https://report.ligazakon.net/balans/>
4. Національний Банк України URL: <https://bank.gov.ua>
5. Офіційний сайт Приватбанку. URL: <https://privatbank.ua>
6. Офіційний сайт Ощадбанку URL:<https://www.oschadbank.ua/>
7. Офіційний сайт Ексімбанку URL: <https://www.eximb.com/ua/business/corporate/corporate-kredyty/>
8. Все про основні засоби у 2019-2020 році. URL: <https://buhgalter911.com/uk/news/news-1048702.html>
9. Все про фінансовий лізинг у 2020. URL: <https://www.golovbukh.ua/article/7326-fnansoviy-lizing>
10. Закон України "Про фінансовий лізинг" від 16.01.2004 р. № 723. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/723/97-%D0%B2%D1%80>
11. Касова дисципліна URL: <https://www.golovbukh.ua/article/7881-kasova-distiplna-2020>
12. Положення про ведення касових операцій у національній валюті в Україні. Постанова від 29.12.2017 №148 URL: <https://docs.dtki.ua>
13. Зразок наказу про встановлення ліміту каси для діючого підприємства URL: <https://zkg.ua/aktualnyj-zrazok-nakazu-pro-vstanovlennya-limitu-kasy-dlya-diyuchoho-pidpryjemstva/>